

MOHAMMED

AL SAMAWI

De

VOSSSEN

JACHT

Vertaling Rob van Moppes

HarperCollins

Voor dit boek is papier gebruikt dat onafhankelijk is gecertificeerd door FSC™ ten behoeve van verantwoord bosbeheer.
Kijk voor meer informatie op www.harpercollins.co.uk/green

HarperCollins is een imprint van Uitgeverij HarperCollins Holland, Amsterdam

Copyright © 2018, Mohammed Al Samawi
Oorspronkelijke titel: *The Fox Hunt*
Copyright Nederlandse vertaling: © 2018 HarperCollins Holland
Vertaling: Rob van Moppes
Omslagontwerp: Ploy Siripant
Omslagbeeld: © ugurhan/Getty Images; © alaa/Shutterstock
Bewerking: Véronique Cornelissen/Peter Verwey
Foto auteur: Ben Droz
Zetwerk: Mat-Zet B.V., Soest
Druk: CPI Books GmbH, Germany

ISBN 978 94 027 0106 7
ISBN 978 94 027 5524 4 (e-book)

NUR 320
Eerste druk augustus 2018

Originele uitgave verschenen bij HarperCollins Publishers LLC, New York, U.S.A.
HarperCollins Holland is een divisie van Harlequin Enterprises Limited
* en ™ zijn handelsmerken die eigendom zijn van en gebruikt worden door de eigenaar van het handelsmerk en/of de licentienemer. Handelsmerken met ® zijn geregistreerd bij het United States Patent & Trademark Office en/of in andere landen.

www.harpercollins.nl

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

Kaart Jemen	9
Hoofdstuk 1 Zwakke banden, sterke relaties	11
Hoofdstuk 2 Tegenstellingen	19
Hoofdstuk 3 Rede en religie	30
Hoofdstuk 4 Reinigen en nogmaals reinigen	44
Hoofdstuk 5 De economie van de liefde	57
Hoofdstuk 6 Het evangelie van Lucas	70
Hoofdstuk 7 De vossenjacht	91
Hoofdstuk 8 Up, Up, and Away	110
Hoofdstuk 9 Consequenties	127
Hoofdstuk 10 Als je eerste poging faalt	140
Hoofdstuk 11 You Say You Want a Revolution	146
Hoofdstuk 12 Ben je thuis?	159
Hoofdstuk 13 Een man van mijn woord	177
Hoofdstuk 14 Groot gevaar	187
Hoofdstuk 15 Oproep tot gebed	198
Hoofdstuk 16 De Justice League	209
Hoofdstuk 17 Degenen die ja zeiden	216
Hoofdstuk 18 Goed nieuws en slecht nieuws	229
Hoofdstuk 19 Nieuwe hoop	237
Hoofdstuk 20 Netwerk der netwerken	242
Hoofdstuk 21 Luck Be a Lady	252
Hoofdstuk 22 The Waiting Game	274
Hoofdstuk 23 Fantasia	282
Hoofdstuk 24 Ga, ga, ga	292
Hoofdstuk 25 What Just Happened?	308
Hoofdstuk 26 If you can't stand the heat, get out of Djibouti	315
Hoofdstuk 27 Het beloofde land	328

Epiloog	338
Dankbetuiging	351
Index	359

HOOFDSTUK 1

ZWAKKE BANDEN, STERKE RELATIES

Aden, maart 2015

Ik telde mijn voetstappen. Drie om van de deur bij de muur te komen, twee tussen de wc en de spiegel. Mijn nieuwe flat in Aden was groot voor één persoon, maar het was niet mijn bedoeling geweest om mijn toevlucht te nemen tot de badkamer. Het grijsgroene licht van het enkele kale peertje werd door de spiegel weerkaatst en bleekte de wanden, het plafond en de vloer. Het kon nergens anders heen.

Gevangen.

Mijn rode en bloeddorlopen ogen waren verzonken van slapeloosheid en stress. Ze hadden zich teruggetrokken, zich afgewend van de frontlijn, alsof ze niet wilden zien hoe Jemen zichzelf aan stukken scheurde. Straten vol puin; soldaten en burgers die schreeuwden en

wapens afschoten; sociale media overspoeld met de kreten 'God is groot! Dood aan Amerika! Dood aan Israël! Vervloek de joden! Zege aan de islam!'

De stroom afgesloten. Ik keek op mijn telefoon en probeerde te kalmeren door de inventaris op te maken.

Het was 22 maart 2015. Zeven dagen geleden was ik gevlucht uit mijn woning in Sana'a, Jemens officiële hoofdstad, om te ontsnappen aan de bedreigingen op mijn leven en de eerste dagen van wat nu een volledige burgeroorlog was. Aan de ene kant stonden president Abdrabbuh Mansour Hadi en de loyalistische troepen. Aan de andere kant stonden de troepen van de oppositie, de Houthi's en hun Hoogste Revolutionaire Comité, gesteund door de voormalige president Ali Abdullah Saleh.

Ik dacht dat ik de veiligheid tegemoet snelde, maar het geweld volgde me.

Eerst ging het vliegveld vanwaar ik was vertrokken eraan, bezet door de Houthi's. Toen volgden gevechten tussen de Hadi-loyalisten en de Houthi-rebellen op het vliegveld hier in Aden. Zouden de bombardementen zich van daaruit verspreiden? Iedereen bad dat het conflict zou afnemen, maar het gevecht was nog maar net begonnen. Stond Jemen, het armste land in de regio, op het punt het slagveld te worden voor een zwaar gefinancierde proxyoorlog tussen Iran en Saoedi-Arabië?

Geruchten gingen van deur tot deur. Iran, een sjiitische natie, zou wapens doorsluizen naar mede-sjiieten, de opstandelingen uit het noorden, de Houthi's. Ondertussen werd Saoedi-Arabië, een soennitische staat, geacht president Hadi te steunen, een mede-soenniet. Tot overmaat van ramp strekte het soennitische netwerk zich uit tot Al Qaida op het Arabisch Schiereiland (AQAP) en de Islamitische Staat in Iran en de Levant (ISIL), die beide de macht in diverse delen van Jemen begonnen op te eisen. Het machtsevenwicht tussen de soennieten en de sjiieten in Jemen kon het Midden-Oosten naar de ene of naar de andere kant doen overhellen. Al die verschillende groeperingen met

slechts de geringste onderlinge verwantschap leken bereid zich aaneen te sluiten om de balans naar één kant te doen doorslaan.

Vanuit mijn raam keek ik toe hoe de strijders door de straten patrouilleerden. Er waren maar twee wegen die de stad uit voerden en allebei kwamen ze langs het vliegveld dat een van de centra van de strijd was. Het zag er niet naar uit dat ik daaraan kon ontkomen. De toestand was voor iedereen netelig, en ronduit dodelijk voor iedereen die banden had met Israël, de joden of interreligieus activisme. Ik had alle drie.

Als vredesactivist die begrip bevorderde tussen joden, christenen en moslims, was ik al eerder op de korrel genomen. Maar dit was anders. Dit was erger.

Als iemand erachter zou komen wie ik was, waar ik vandaan kwam, of wat ik de afgelopen paar jaar had gedaan...

Gevangenschap.

Foltering.

Executie.

Hoeveel langer zou ik kunnen overleven op weinig meer dan adrenaline en sporadische contacten via internet en mijn smartphone?

Ik sloot mijn ogen en steunde met beide handen op de wastafel. Mijn voorhoofd raakte de spiegel en gleed in zijn eigen zweet langs het glas omlaag. Ik liet mijn tong over mijn gebarsten lippen glijden en weerstond de verleiding met mijn tanden aan een los velletje te trekken. Mijn maag rammelde van de honger en bezorgdheid.

Een geweerschot in de verte maakte dat ik me weer oprichtte.

Ik plantte mijn blote voeten op de tegelvloer en vroeg me af of de inslag van een granaat op straat zich omhoog kon werken tot aan mijn flat op de vierde verdieping.

Ik haastte me uit de badkamer terug naar het raam, drukte mijn lichaam tegen de muur en tuurde door een smalle kier tussen de gesloten gordijnen door naar buiten. De elektriciteitskabels vormden een wanordelijk web. Verderop, op de hoek van de straat, hielden twee mannen de wacht op wat een AQAP-controlepost leek. Hun gezichten

gingen schuil achter hun zwarte *shemaghs*. De wind wikkelde hun witte gewaden rond de patroontassen kruislings op hun borsten: zandhoosjes wervelden rond hun voeten. De lopen van hun geweren wezen omhoog.

Waarom heb ik mezelf in deze situatie gebracht? vroeg ik me af. Waarom heb ik mijn huis in Sana'a verlaten?

Ana hemar. Ik ben een ezel.

Ik wilde dat ik bij mijn zussen was, veilig in mijn kamer, en dat we naar een oude Hollywoodfilm keken. De goede krachten zouden overwinnen. Het probleem was dat hier, onder zo veel lagen vuil en bloed, het goede en het kwade soms niet van elkaar te onderscheiden waren. Ogenscheinlijk stelde elke groepering billijke eisen, maar achter de schermen was geweld de gemeenschappelijke factor. De Houthi's, de zogenaamde opstandelingen uit het noorden, waren in de ogen van sommigen helden, in de ogen van anderen terroristen. De Al Qaida-strijders, de infanteristen uit het zuiden, hadden hun eigen aanhangers, hun eigen vijanden. Goed, slecht, rechts, links. Niets was wat het leek.

Wat zou er gebeuren als de twee legers elkaar zouden treffen? De Houthi's hadden zojuist Taiz ingenomen, de op twee na grootste stad van het land, een strategisch bolwerk tussen het noorden en het zuiden. Ze bevonden zich nu op nog maar 150 kilometer afstand en bereidden zich voor op een militair offensief, klaar om direct op te rukken naar Aden. Direct naar mij toe.

Met mijn ogen dicht en opeengeklemd kaken hoorde ik de flikkering waarmee de lichten weer aangingen eerder dan dat ik die zag. Was dit een teken van God? Ik had weinig tijd om erover na te denken. Elektrische stroom was een schaars en waardevol consumptiegoed.

In de woonruimte hurkte ik voor mijn laptop om die op te laden. Mij mobiele telefoon lag in de keuken aan het infuus.

Ik keek op Facebook. Ik actualiseerde mijn Twitter-account. Ik scande snel Al-Masdar News. Iedereen wist dat het een spreekbuis was voor de al-Islah-partij, de islamisten, maar zij waren de enigen met

rechtstreekse verslagen van de grond. Zij en een Amerikaanse freelanceverslaggever die Adam Baron heette. De door de staat beheerde zenders waren waardeloos. Voor zover het hen betrof, was er helemaal geen oorlog en ging er niemand dood.

Overweldigd door angst en feiten sloot ik mijn laptop af. Ik liet mijn blik door de flat dwalen en vond wat er nog over was aan proviand. Een paar flessen water, sap, chocoladerepen, blikjes tonijn, en pakken koekjes en chips, dat was alles.

Mijn maag rammelde tegen mijn ribben. Honger en dorst. Het water dat uit de kraan kwam was niet drinkbaar. Omdat ik toch niets anders te doen had, klapte ik mijn laptop maar weer open, het veiligste venster op de buitenwereld.

Ik keek of er nog boodschappen waren binnengekomen. Niets. Ik had de dag achter mijn computer doorgebracht, gekromd als een garnaal over mijn beeldscherm. Ik nam mijn recente berichten nog eens door, mijn e-mail, mijn vrienden op Facebook en stuurde berichtjes aan iedereen die ik maar kon verzinnen. *Help me. Alsjeblieft.* Maar niemand wist raad. Mensen moesten eerst zichzelf zien te redden, hun familie. Niemand was bereid met een auto dwars door oorlogsgebied te rijden om een vreemde te redden of zelfs een vriend. Mensen lieten weten dat ze met me meeleeften, dat ze voor me zouden bidden. Ik waardeerde het gebaar, maar op een gebed kon ik niet wegvlugten.

Ik moest hier weg.

Vlak voor middernacht stuurde ik nog één berichtje.

Massa's gegevens vlogen door een netwerk van netwerken. Ze stuiterden van de ene router naar de andere router totdat ze hun bestemming bereikten. Binnen enkele seconden werden ze ergens aan de andere kant van de wereld weer samengevoegd.

MOHAMMED AL SAMAWI: Daniel, ik hoop dat aan jouw kant alles oké is!

Ik hoop dat je je mij nog herinnert... Het leek me een goed idee jou te vragen of je mij uit de brand kunt helpen... Als je de laatste tijd het nieuws hebt gevolgd dan heb je misschien gehoord wat er in Jemen gebeurt. Daarom schrijf ik je met het volgende verzoek. Als je iemand weet die zou kunnen helpen, laat me dat dan weten, alsjeblieft.

Daniel Pincus stond een beetje afgezonderd van de anderen tijdens het cocktailuur op een joodse bruiloft in Brooklyn. Groot en energiek, met een talent om in onmogelijke situaties te belanden, streek hij met zijn hand door zijn haar. Hij bevond zich in zijn eentje in een gezelschap dat hij niet kende, en tussen de kaas en de appetizers checkte hij zijn Facebook even. Daar trof hij een kort, wanhopig briefje aan van een man die hij zich nauwelijks kon herinneren. Dankbaar dat hem een voorwendsel was geboden om het feest te verlaten, toetste hij een antwoord in en liep de gang in om een Skype-oproep naar Jemen te sturen.

Op hetzelfde moment zat Megan Hallahan, een Amerikaanse vrouw met grote ogen en een dikke bos bruin krullend haar, achter haar laptop in haar flat in Tel Aviv. Een jongeman die ze drie maanden eerder op Facebook had ontmoet zat vast in Jemen, opgesloten in een oorlogsgebied. Al twee weken lang had ze geprobeerd een manier te vinden om hem het land uit te krijgen, maar ze had niets kunnen bedenken en had de hoop zowat opgegeven. Ze tikte een nieuw mailtje en stuurde dat naar een andere kring binnen haar sociale netwerk. Toen viel ze in slaap.

Natasha Westheimer, een Australische Amerikaanse in Israël, was nog wakker en bezig e-mails te beantwoorden voor EcoPeace Middle East, toen ze het berichtje zag van Megan, een meisje dat ze drie weken eerder had ontmoet op een congres over maatschappelijk werk in Jordanië. Het onderwerp luidde: *Dringend: mijn vriend in Jemen*. Ze zette

haar bril recht en streek haar dikke rode haar achter haar oren. Natasha zou in het najaar naar de universiteit van Oxford gaan om een graad te behalen in waterwetenschappen. Ze wist het een en ander van filtratie, niet van exfiltratie. Maar na slechts heel even te hebben gearzeld, klikte ze op 'beantwoorden'.

Justin Hefter, nog niet lang geleden afgestudeerd aan Stanford, was in Utah op skivakantie. Uitgeput na een weekend stappen met de jongens, en na een rampzalige vlucht die ochtend, was hij vroeg naar bed gegaan. Om vier uur in de ochtend kroop hij in zijn Uber naar het vliegveld en checkte zijn e-mail.

Beste vrienden,

Het spijt me dat ik jullie moet lastigvallen, maar het leven van mijn vriend is echt in gevaar en hij heeft een excuus, ongeacht wat voor excuus, nodig om Jemen te kunnen verlaten. Hij is bereid overal heen te gaan en alles te doen, zolang hij maar in zijn primaire levensbehoeften kan voorzien. Elk idee of contact kan helpen, verspreid dit bericht alsjeblieft zo veel mogelijk en laat het me weten als je iets bedenkt. Bij voorbaat dank, Megan.

Justin rommelde in zijn portefeuille totdat hij het visitekaartje vond van een Jemeniet van even in de twintig die hij drie weken eerder vluchtig had ontmoet op dezelfde conferentie in Jordanië. Hij stuurde snel een mailtje:

Hallo, Megan, Mohammed al Samawi woont in Jemen en was ook op de GATHER-conferentie. Misschien weet hij een mogelijkheid... je kunt hem bereiken op Facebook: (link).

Binnen enkele uren schreef Megan hem terug:

Hallo Justin, Mohammed is nu juist degene over wie ik het heb...

Ze hadden het over mij. Ik ben die Mohammed.
Dit is mijn verhaal.
Het begint en het eindigt met een boek.

HOOFDSTUK 2

TEGENSTELLINGEN

Op school met mijn klasgenoten

Zolang als ik me kan herinneren was ik ten opzichte van de anderen een buitenbeentje. Mijn ouders zeiden tegen me dat ik door God was gezegend, anderen zeiden me dat ik door het kwaad was vervloekt. Ik was bijzonder. Er werd van mij gehouden. Men stoorde zich aan mij. Men had medelijden met me. Ik werd veracht. Allemaal vanwege een incident waaraan ik part noch deel had, waarover mijn familie zelden sprak, en als ze dat al deden, dan alleen in de vaagst mogelijke termen.

Ik groeide op zonder me iets te herinneren van de tijd daarvoor, de tijd dat alles normaal was. Toen de meeste kinderen leerden lopen, lag ik plat op mijn buik. Pas toen ik vier was, slaagde ik erin mezelf voort te bewegen met behulp van een looprekje, strompelend en struikelend, waarbij ik verwonderd en kwaad naar mijn rechterbeen keek als dat

weigerde mee te werken. Waarom was de ene helft van mij zo gedwee, zo welwillend? Waarom was de andere helft zo opstandig, zo dwars? Waarom leek het alsof er geen samenhang in mijn bewegingen zat?

Toen ik oud genoeg was om te praten, vroeg ik mijn moeder waarom mijn lichaam anders was, waarom mijn rechterhand leek op de snavel van de Arabische patrijs.

‘Wat mankeert er aan mij?’

‘Er mankeert niets aan jou. Je hebt een ongeluk gehad. Je wordt wel weer beter.’

‘Wanneer?’

‘Gauw.’

‘Hoe gauw?’

‘Mohammed, je mag van geluk spreken dat je bent zoals je bent. Het maakt je uniek.’

Het sloeg nergens op. Ik was tot minder in staat dan anderen en daar moest ik blij om zijn? En als ik beter werd, zou ik dan niet langer uniek zijn? Omdat ik te jong was om de filosofische draadjes uit elkaar te plukken, probeerde ik er maar het beste van te maken, erop vertrouwend dat de dingen ooit wel zouden veranderen. Het was 1990. Allebei mijn ouders waren arts. Op medisch gebied werden er snel vorderingen gemaakt en daar profiteerden wij ten volle van.

Als ik in een minder vooraanstaande familie was geboren, had ik dat voordeel niet gehad. Jemen was het armste land in het Midden-Oosten, maar wij zaten er redelijk warmpjes bij. Mijn grootvader van vaders kant was een gerespecteerde oudere binnen de gemeenschap, een soort rechter die geschillen beslechtte. Hij verdiende voldoende geld met zijn werk en landerijen om zijn zonen naar de universiteit te sturen. Daar studeerden ze rechten. Mijn vader, die altijd al iets eigengereids had, werd in plaats daarvan dokter. Met zijn inkomen konden we het ons veroorloven om in de meest exclusieve wijk van Sana'a te wonen, maar dat wilde mijn vader niet. In plaats daarvan woonden wij in een qua inkomen meer diverse wijk dicht bij de Oude Stad.

De Oude Stad, gelegen in een hoge bergvallei, met karakteristieke gebouwen en torens van aangestampte aarde, werd meer dan 2500 jaar geleden gesticht. De gehele zevende en achtste eeuw was het een regionaal centrum van cultuur, en historisch belangrijke gebieden uit de elfde eeuw werden in 1986 op de Werelderfgoedlijst van UNESCO geplaatst. In hetzelfde jaar dat ik werd geboren.

Toen ik klein was, dwaalden mijn gedachten door de smalle straten en langs de marktkraampjes tussen de bergen koffiebonen en exotische kruiden terwijl ik zelf eigenlijk altijd thuis zat.

Ik reikte nauwelijks tot de knieën van mijn moeder toen ze me in een vliegtuig plantte en we reizen maakten naar India, Egypte en Jordanië om specialisten te raadplegen en operaties te ondergaan. Steeds opnieuw keerde ik terug naar mijn bed om te herstellen, in de hoop dat ik na deze keer mee zou kunnen doen met de kinderen die ik door onze buurt hoorde rennen. Hun kreten bereikten mijn kamer op de begane grond van onze vijf verdiepingen tellende woning, maar toen ik op mijn matras lag, met naalden in mijn lijf en gezicht gestoken, mompelde de acupuncturist: 'Lig stil. Lig stil.' Ik was een bewerkelijk exemplaar, vastgeprikt en woelend, verdoofd, maar klaarwakker.

Het enige wat ik wilde was bewegen, door de stegen rennen en achter de zon aan jagen. Maar na dat op gedempte toon uitgesproken bevel verstijfde ik, niet bereid ook maar iets te doen wat de genezing waarom ik God elke avond bad in de weg zou kunnen staan. Maar God moest ergens anders bezig zijn geweest. In plaats van dat mijn moeder een fiets voor me kocht, waarop ik door de straat achter het tuinhek heen en weer kon rijden, kocht ze een boek voor me over een jongen en een fiets. 'Dit is net zo goed,' zei ze. Zij – Nawal – en mijn vader – Khalid – begonnen 's avonds met me te werken en leerden me de achtentwintig belangrijkste letters van het moderne standaard-Arabische *abjad*-systeem. Het duurde niet lang of ik kon lezen. Woorden openden een nieuw universum voor me, maar de wereld buiten mijn voordeur was nog steeds onbereikbaar voor me.

Mijn moeder zei dat ik beter zou worden.

Spoedig.

Maar wat was spoedig?

Op mijn eerste schooldag stond ik op het schoolplein gebukt onder een rugzak vol bevreesdheid. Ik had geen vrienden en ging heel weinig met kinderen om, afgezien van mijn oudere broer Hoessein, mijn oudere zus Lial, mijn jongere broer Saif en mijn kleine zusje Nuha. Ik stond wat schoorvoetend in mijn uniform – een blauwe katoenen broek, een t-shirt en een wit overhemd – toen mijn klasgenoten uit hun auto's tuimelden. Toen mijn moeder en ik het gebouw naderden, liepen we tussen een verzameling bodyguards door die tegen de limousines en Toyota Land Cruisers van de rijken leunden. Ik keek op naar mijn moeder. Zij was een van de weinige ouders binnen mijn gezichtsveld.

De school, op zo'n drie kwartier rijden afstand, bevond zich in Al Sateen, de welgestelde wijk van Sana'a. Hoewel de openbare school veel dichterbij ons huis was, bood hij niet het soort mogelijkheden dat de Azal Alwadi School bood. In het openbare schoolsysteem lag de nadruk op het aanleren van de islamitische beginselen. Uiteraard maakte dat deel uit van elk leerprogramma. Maar hier waren er ook andere vakken, zoals aardrijkskunde, geografie, geschiedenis en wiskunde. Als arts begrepen mijn ouders het belang van een goede algemene ontwikkeling.

Voordat we het klaslokaal binnengingen, stelde mijn moeder me met een glimlach gerust, maar toen ze zich vooroverboog om mijn met een klemmetje bevestigde das recht te doen, beefde haar hand. Ze was gespannen, per slot van rekening zou ze deze nieuwe school samen met mij betreden. Ze had besloten de eerste dag achter in het klaslokaal te gaan zitten om te zien hoe de andere leerlingen op mij zouden reageren.

We gingen samen naar binnen en ik vond een tafeltje op de eerste rij terwijl mijn moeder plaatsnam op een stoel langs de muur. Ik haalde mijn boeken tevoorschijn en probeerde bij het rangschikken van mijn schrijfgerei een gewichtige indruk te maken. Het was een pak van mijn

hart toen de onderwijzer in zijn handen klapte ten teken dat de les op het punt stond te beginnen.

De eerste dag werd besteed aan een elementaire inleiding: het alfabet, tellen, rudimentaire wetenswaardigheden over Jemen en de islam. Ik kon al lezen en een beetje rekenen. Waarom konden die andere kinderen dat niet?

De tweede dag bleef mijn moeder vlak buiten het klaslokaal zitten, maar wel zichtbaar door de ruiten. Mijn klasgenoten wezen op haar, stootten elkaar aan en fluisterden achter hun handen.

Ik begreep niet wat er loos was. Mijn moeder nam mij overal mee naartoe. Toegegeven, ik was vaak het enige kind – en de enige jongen – in een groep vrouwen. Maar zelfs op bruiloften, als de gasten nadrukkelijk was verzocht geen kinderen mee te brengen, was ik van de partij. Ik kreeg een heleboel aandacht van de volwassenen en ik voelde me speciaal, geliefd, en gekoesterd. Mijn broer Hoessein, die zes jaar ouder is dan ik, werd jaloers en maakte ruzie met me, wat alleen maar leek te bewijzen dat de extra aandacht van mijn moeder iets goeds was. Maar hier was het, voor de eerste keer, duidelijk een blok aan mijn been. En na de eerste paar weken werden mijn moeder en ik het erover eens dat ze beter niet meer mee kon komen. Onze chauffeur, Taha, zou me voortaan brengen.

Het was te laat. Ik was al getekend. Ik was de invalide jongen, het moederskindje, de sukkel. Ik moest een nieuwe identiteit creëren. Ik overdacht al mijn pluspunten. Ik kon niet hardlopen, ik kon niet fietsen, maar ik kon lezen. Thuis studeerde ik zo hard als ik kon. Ik graaide Hoesseins wiskundeboeken bij elkaar en pakte Lials romans. Ik wist dat kennis iets was waarmee ik kon scoren, ik zou de beste van de klas worden. Ik zorgde ervoor altijd als eerste in de klas aanwezig te zijn. Als eerste mijn hand op te steken. Mijn proefwerken als eerste af te hebben. Elke dag als ik mijn werk af had, legde ik in stilte demonstratief mijn potlood neer, stond op van mijn stoel en keek om me heen om te zien hoever de anderen al waren. Binnen de kortst mogelijke tijd werd ik tot klassenmonitor benoemd wanneer de onderwijzer het lo-

kaal verliet. Als hij terugkeerde en vroeg of iemand zich had misdragen dan bracht ik volledig verslag uit en wees iedereen aan die had zitten praten, terwijl ons was opgedragen in stilte door te werken.

Ik kwam er al snel achter dat mijn bereidheid álle vragen te beantwoorden die mijn onderwijzer me stelde, me bepaald niet populair maakte, en mijn loon voor mijn goede gedrag was dat iedereen me met de nek aankeek. Ik wist niet wat erger was: dat mensen me aanstaarden, of dat mensen zich van me afkeerden. Met de jaren leerde ik me onzichtbaar te maken. Als mijn onderwijzer een vraag stelde, dan ging ik op mijn goede hand zitten en wachtte tot iemand anders de namen van de grote internationale luchthavens van alle landen in de Arabische wereld had opgesomd. In de stilte die volgde, prevelde ik geluidloos de antwoorden: Dubai International, Hamad International. Koning Abdulaziz International, Abu Dhabi International. Op de meeste ervan was ik geland voor een bezoek aan deze of gene dokter.

Die jaren van mijn leven waren donker, letterlijk. De begane grond waar ik woonde, had nagenoeg geen vensters, wat betekende dat ik Hoessein niet eens kon zien voetballen met zijn vrienden. Ik kon het gekreun en het geschreeuw horen, maar ik kon niets zien. Zodra de groep oudere jongens binnenkwam voor water of koekjes, dan strompelde ik naar het deel van het huis waar zij zich bevonden, omdat ik er dolgraag bij wilde horen. En altijd weer sloeg Hoessein dan zijn ogen ten hemel en pakte me bij mijn hand om op zoek te gaan naar mijn moeder. Steeds opnieuw schalden dezelfde uitroepen en protesten door het huis. Dan stond ik daar te luisteren en voelde me nog kleiner en onbeduidender dan gewoonlijk, terwijl mijn oudste broer mijn moeder uitfoeterde en haar aan het huilen maakte.

Ana hemar, verweet ik mezelf. Ik ben een ezel.

Toen ik een jaar of zeven, acht was leerde ik in gedachten een andere wereld voor mezelf te scheppen. Elke ochtend wachtte Taha, de chauffeur, tot ik in de auto klauterde en dan reed hij met me weg. Voor

de duur van drie kwartier omringd door de blèrende chaos van het verkeer in Sana'a zat ik dan uit het raam te staren, langs het doolhof aan minaretten en stenen flats van vijf tot negen verdiepingen hoog. De met wit afgezette lemen en bakstenen gebouwen stonden te bakken in de zon als peperkoekhuisjes uit een sprookje. Terwijl de motor snorde, verloor ik mezelf in fantasieën, in visioenen van een ander leven. Ik kon een dokter zijn, of een advocaat, of een filmster. Of, de beste droom van alle, ik kon een voetbalster zijn.

Voetbal was mijn witte walvis. Het Wereldkampioenschap was voor mij het absolute hoogtepunt van mijn leven, op de voet gevolgd door de Internationale Boekenbeurs van Sana'a. Dan zat ik zodra ik de kans kreeg aan het televisiescherm gekleefd te kijken hoe de spelers met de bal dribbelden, langs het veld sprintten, met benen als machinaal voortbewogen scharen die door het gras sneden wanneer zij op het doel afsnelden. Zelfs als ik niet naar de wedstrijden keek, als ik naar school werd gereden, verloor ik mezelf in een wereld waarin ik de superster was, over het veld dribbelde en het winnende doelpunt scoorde. Te snel zette Taha de auto stil, vlak voor de boze vesting, mijn exclusieve particuliere school.

Op een bijzonder mooie dag zaten mijn klasgenoten rusteloos op hun stoel. De zon brandde aan de hemel als een kristallen bal en elke tik van de klok bracht ons één seconde dichterbij de gymles. Mijn klasgenoten stuitelden het sportveld op en ik nam plaats op een harde houten bank, waar ik de ene ongemakkelijke bilverkrampende houding na de andere uitprobeerde. De zwart-witte bal rolde over het gras en ik keek toe hoe mijn schoolmakers met hun armen zwaaiden, de bal tussen hun benen door lieten glippen. Ze voerden gebrekkige loopjes uit, wat maakte dat ze in wanhoop hun armen ophieven over de oneerlijkheid van de voetbalgoden. Wat wisten zij van oneerlijk? Ik zat bewegingloos op mijn plekje en staarde wezenloos voor me uit als ze mijn kant op kwamen lopen.

‘Mohammed de mankepoot,’ zei een van hen.

‘Mohammed het moederskindje,’ voegde een ander eraan toe.

Ik keek naar onze onderwijzer die, binnen gehoorsafstand, met zijn rug naar me toe stond. Hij stak geen rode kaart omhoog en riep niemand tot de orde. In plaats daarvan draaide hij zich om en glimlachte om sommige van de originelere uitdrukkingen.

De hele rit naar huis keek ik omhoog naar de wolkeloze hemel. Waarom ik? vroeg ik aan God. Is dit een soort goddelijke beproeving? Ik opende de deur van mijn huis en groette mijn oppas, een vrouw uit India, en de huidhoudster. Ik meed mijn moeder en ging naar mijn kamer om mijn favoriete boek *Majid* te lezen. Ik was verzot op stripverhalen en stelde me voor dat ik die jongen was waarnaar de serie was vernoemd. In tegenstelling tot mij beleefde hij allerlei avonturen. Net als ik kwam hij bijna altijd in de problemen.

‘*Salaam*, Mohammed.’ Mijn moeder stond in de deuropening. ‘Hoe was het vandaag?’

Ik wilde niet betrappt worden op zelfmedelijden. Ik wist dat inmening van mijn ouders nergens toe kon leiden. Mijn moeder had al eerder met de ouders van mijn klasgenoten gesproken, en mijn vader had zelfs geprobeerd mijn leraren om te kopen om strenger op te treden, maar dat leidde alleen maar tot meer pesterijen. Ik had de fut niet om mijn beklag te doen, of me uit te putten in halve waarheden, dus vroeg ik in plaats daarvan of ik naar de buurtwinkel mocht om wat snoep te kopen.

‘Hoessein mag wel alleen gaan!’ schreeuwde ik, de pijn van de hele dag erin leggend.

‘Maar Lial niet.’

‘Lial is een méisje. Ik ben een mán. Het is niet eerlijk!’

Mijn moeder keek me aan alsof mijn pijn de hare was.

‘Hoessein?’ riep ze, terwijl ze nadacht. ‘Neem je broertje mee. Hij wil wat snoep.’

Een minuut later verscheen Hoessein, rollend met zijn ogen, zijn schouders hangend en mij vol afkeer aankijkend. ‘Waarom moet ik gaan?’ vroeg hij, duidelijk makend dat hij daar helemaal geen zin in had.

Mijn moeder stond met haar handen in haar zij en straalde gekwetst-

heid en schuldgevoel uit. ‘Wat ben jij voor een hond? Waarom moet je dat nog vragen?’

‘Ik heb geen zin om te gaan,’ zei Hoessein op verbeten toon.

‘Ga.’

Heen en weer geslingerd tussen een gevoel van plicht en onrechtvaardigheid keerde hij zich op zijn hielen om en bewoog achter zijn rug zijn vingers heen en weer ten teken dat ik hem moest volgen.

Ik probeerde zijn tred bij te houden toen we langs het hek voor ons huis liepen. Toen we eenmaal op straat waren, bleef hij even stilstaan en keek om zich heen. Een groep jongens stond een paar straten verderop op een hoek. Door hun lange schaduwen leken ze groter dan ze waren. Hoessein zuchtte luid.

‘We moeten niet...’ begon ik.

‘Deze kant op.’ Hoessein kneepte in mijn schouder. Ik trok een grimas en volgde hem.

We waren ongeveer vijftig meter op weg toen de voetstappen ons hadden ingehaald. Ik hoorde een schril fluitje. Toen nog een.

Vervolgens hoorde ik een uitstoting van lucht, en gekreun. Hoessein hield zijn hand met gespreide vingers tegen zijn achterhoofd. Hij hield hem voor zijn gezicht en over de dunne huid tussen zijn duim en wijsvinger kroop een worm bloed langs zijn pols die onder de manchet van zijn overhemd verdween. Hij uitte een reeks verwensingen.

Het geluid van geschreeuw en gelach weerklonk tussen de stenen muren die ons omringden. Nog een paar stenen suisten langs ons en stuiterden zonder schade te berokkenen over de grond. Een stuk hout kletterde naast me neer, de randen gekarteld als haaiantanden. Ik wilde het wegschoppen, maar mijn rechterschoen verzette zich hevig. Ik schraapte met mijn schoen over het ruwe materiaal, maar het stuk hout bewoog maar een paar centimeter. Ik voelde hoe mijn adem in mijn keel bleef steken toen ik zag hoe Hoessein met zijn kin op zijn borst dubbelvouwde. Bevend drukte hij zijn hand weer tegen zijn achterhoofd en stak hem omhoog om onze vijanden het gevolg van de steen tegen zijn hoofd te laten zien.

Weer thuis nam hij het voortouw bij het uitleggen aan mijn moeder wat er was gebeurd. Het waren de kinderen uit de buurt. De helft van hen was al van school, sommigen om hun ouders te helpen de touwtjes aan elkaar te knopen. Het was een probleem: slechts de helft van alle mannen in Jemen die de basisschool hadden bezocht stroomde door naar de middelbare school, en van de vrouwen was dat maar een derde. Ze hadden tijd over, en die doodden ze met amok maken. Mijn moeder had al eerder met hun ouders gesproken, maar er was niets veranderd. Die kinderen wisten niet beter, had mijn moeder geconcludeerd, die uitdrukking in de meest letterlijke betekenis hanterend. Uit de manier waarop ze het zei, maakte ik op dat zij degenen waren die medelijden verdienden, en dat ik te allen tijde moest zien te vermijden te worden zoals zij.

Hoessein noemde de namen van de jongens die erbij betrokken waren, maar bij elke naam die er over zijn lippen kwam, had ik toch onwillekeurig het gevoel dat hij 'Mohammed' zei, 'Mohammed, Mohammed'. Hij gaf mij de schuld. Dus deed ik het enige wat me overbleef: ik gaf mijn moeder de schuld.

Na het avondeten zat ik met de kussens in mijn rug op mijn bed en mijn moeder zat naast me. Ze wreef wat massageolie tussen haar handen en begon toen mijn misvormde, knoestige rechterhand te kneden. Na een paar minuten verplaatste ze haar handen naar mijn been, een routine die me tegelijkertijd zowel behaagde als frustreerde. Zo brachten we elke avond samen door. Nadat mijn moeder haar avondgebed had gezegd kwam ze naar mijn kamer. Deze fysiotherapiesessies waren een zegen en een vloek. Ik had er baat bij, maar ze waren pijnlijk. Ze symboliseerden een bijzondere band tussen mijn moeder en mij, en wekten de wrevel op van mijn broers en zussen.

Voordat mijn moeder begon aan het pijnlijke proces van het strekken en behandelen van mijn ledematen zag ik mijn kans schoon.

'Waarom kun je me de waarheid niet zeggen?'

Ze knipperde onwillekeurig met haar oogleden, alsof er een stofje in was gekomen, of een insect. Ze hield even op met het masseren van

mijn been en ging toen weer door. Haar mond vormde een gebrekkige O, en daar ademde ze door uit, waarbij haar adem tussen haar tanden floot.

‘Hier zal nooit verandering in komen, hè?’

‘Het spijt me, Mohammed,’ begon ze, met vaste stem, op zakelijke toon. ‘Het leek me het beste. Ik hoopte...’ Haar woorden werden gesmoord door een snik. Ze keek naar het plafond en schudde haar hoofd. Tranen biggelden over haar wangen en druppelden op haar hidjab.

Ik was nog geen jaar oud, zei ze. Zij en mijn vader waren allebei druk bezig met de behandeling van patiënten. Ik was thuis met Hoessein, die nog geen zeven was, en met Lial, die tegen de vier moest zijn. Mijn broer merkte dat er iets niet in orde was met mij. Ik was ongevoelbaar stil. Maar dat was toch juist goed, of niet soms? Dat ik niet huilde? Dat ik daar alleen maar heel stillag? Tegen de tijd dat mijn moeder thuiskwam van haar werk was het kwaad geschied. Een lichte beroerte aan de linkerkant van mijn hersenen had mijn rechterzijde verlamd: mijn arm, hand, been en voet.

Meteen daarna hield mijn moeder op met werken. Ze gaf zichzelf de schuld. Als ze thuis was geweest, als ze net zo was geweest als die andere moeders, dan was dit nooit gebeurd. Dan had ze gemerkt dat ik ziek was, dan was ze met mij naar het ziekenhuis gesneld. Maar zij bekommerde zich om vreemden in plaats van om haar eigen zoon.

Ik zou niet spoedig weer beter zijn, zoals mijn moeder me ooit had beloofd. Alleen een wonder kon me genezen. Dus gingen we op jacht naar wonderen.